

Fikri Mülkiyet Hukuku'nda Gümrüklerde El Koymadan Kaynaklanan Tazminat Talepleri

Yrd. Doç. Dr. Tamer PEKDİNÇER

Law School of Marmara University

Genel Olarak

Ticari hayatın vazgeçilmez unsurlarından olan ticari işletmeler hem sermaye, hammadde, üretilmiş mal gibi maddi; hem de ticaret unvanı, işletme adı, marka, patent gibi gayri maddi malvarlıklarına sahiptirler. Ticari işletmelerin malvarlığını oluşturan bu kalemler arasında, en önemlilerinden biri şüphesiz "marka"lardır¹. Tarihi açıdan oldukça eski bir uygulamaya sahip olan markalar, hemen her alanda yoğun rekabetin yaşandığı günümüzde giderek önem kazanmaya devam etmektedirler. Markalar bu önem yanında, alıcılar ve satıcılar açısından sahip oldukları güçlü etki nedeniyle de, hukuk düzeni tarafından korunmaya ihtiyaç duymaktadırlar.

Marka hakkı sahipleri en çok marka haklarına tecavüz eden eylemlerden olumsuz etkilenmektedirler. Bu eylemlerden en önemlisi ise taklit markalı mallardır. Taklit mallarla hem iç piyasada hem de henüz iç piyasaya girmeden önce harekete geçilerek mücadele etmek mümkündür. Ancak taklit malların henüz iç piyasaya girmeden önce gümrüklerde tespit edilmesi ve bu mallara gümrüklerde el konulması, taklit mallarla iç piyasada mücadeleye nispeten daha kolay olduğundan; marka hakkı sahiplerinin marka haklarının korunması açısından büyük önem taşımaktadır².

¹ "1980'li yıllarda yaşanmaya başlayan değişimler doğrultusunda yeniden yapılanan örgütler açısından marka; ilgili örgütün global dünyadaki varlığını korumasına ve büyümesine yardımcı olan, ilgili örgütün rekabet şansını arttıran ve yeni fırsatlar yakalamasını sağlayan, ilgili örgütün toplam iletişim planı içinde yer alan ve/veya alması gereken en önemli faktörlerden biri, şeklinde tanımlanabilmektedir.", F. Belma Güneri Fırlar, "Günümüzde Marka ve Konununun Belirlenmesi", **Pazarlama Dünyası Dergisi**, S.81, Y.14, Mayıs – Haziran 2000, s.21.

² "Taklit markalı malların uluslararası ticareti ile etkin bir mücadele için bunların ülkenin ticari dağıtım kanallarına girmesinin engellenmesi hayati bir önem taşımaktadır. Tıpkı bir bardak suya damlatılan bir damla mürekkebin bir daha asla geri alınamayacağı gibi taklit markalı malların gümrükten geçtikten sonra piyasaya girmesi durumunda da mücadele etmek hemen hemen imkânsızdır.

Gümrüklerde yapılacak bu uygulama ulusal mevzuatta farklı alanları düzenleyen gümrük mevzuatı ile marka mevzuatının uyum arz etmesini gerektirmektedir. İnceleme konumuz gümrüklerde el koymadan kaynaklanan tazminat talepleri olduğundan ilgili alanı düzenleyen 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname³ ile 4458 sayılı Gümrük Kanunu⁴'nun yakın bir tarihlerde geçirmiş olduğu değişikliklerle ilgili kısa bir bilgi vermenin yerinde olacağı kanaatindeyiz.

Gümrüklerde el koyma işleminin düzenlendiği GK 57 nci madde; 18.06.2009 tarih ve 5911 sayılı Gümrük Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun⁵'un 10 uncu maddesi ile değişikliğe uğramıştır. Ancak 5911 sayılı Kanun, 72 nci maddesinde belirtildiği üzere, yayımı tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girmiş bulunmaktadır⁶. 57 nci maddede yapılan değişiklik ile gümrük mevzuatımızın fikri ve sınai hakların korunmasına yönelik olarak AB mevzuatı ile uyum sağlanması amaçlanmıştır⁷. Gümrük mevzuatında fikri ve sınai hakların korunmasına ilişkin düzenlemeler GK 57 nci madde ile sınırlı kalmamış, bu maddenin sıklıkla yaptığı atıflardan da anlaşılacağı üzere; Gümrük Yönetmeliği⁸ ile de fikri ve sınai hakların gümrüklerde korunmasına ilişkin düzenlemeler getirilmiştir. GK'ya 5911 sayılı Kanun'la getirilen değişiklik paralelinde GY de yeniden düzenlenmiştir⁹.

556 sayılı KHK'nın 9/I-b, 9/II-b, 61/a ve 61/c maddeleri¹⁰ Anayasa'ya

Veya çok büyük masraflarla çok az sonuç alınacak bir mücadeleyi önceden gözde almak gerekecektir., Tamer Pekdiñer, "Taklit Mal Kavramı ve Gümrüklerde El Koyma", **The Brand Age**, S.14, Y.2, Mart 2010, s.71.

³ 27.06.1995 tarih ve 22326 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş; 07.11.1995 tarih ve 22456 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4128 sayılı Kanun, 26.06.2004 tarih ve 25504 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5194 sayılı Kanun ve 28.01.2009 tarih ve 27124 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5833 sayılı Kanun ile değişikliğe uğramıştır.

⁴ 04.11.1999 tarih ve 23866 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

⁵ 07.07.2009 tarih ve 27281 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

⁶ 07.10.2009 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

⁷ ***"... söz konusu hakları ihlal eder mahiyetteki eşyanın gümrük işlemlerinin durdurulması kararının devamı için, ihtiyati tedbir kararı alınması şartı getirilmiş; koruma kapsamı dışında tutulan eşyaya yer verilmiştir."***, Ahmet Hoca, Özlem Soysanlı ve Hakan Diren Polatsoy, "4458 sayılı Gümrük Kanununun 5911 sayılı Kanun ile Değiştirilen Maddeleri ve Gerekçeleri", **Gümrükte Uzman Görüş**, S.23, Y.9, Ekim-Ocak 2010, s.18.

⁸ 07.10.2009 tarih ve 27369 sayılı (Mükerrer) Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

⁹ 591 inci maddesinde belirtildiği üzere GY, 31.05.2002 tarih ve 24771 (Mükerrer) Resmi Gazete'de yayımlanan Gümrük Yönetmeliği'ni yürürlükten kaldırmıştır.

¹⁰ 556 sayılı KHK 61/d bendi Anayasa Mahkemesi'nin 14.05.2004 tarih ve 25462 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 02.03.2004 tarih ve 2002/92 E., 2004/25 sayılı kararı ile Anayasa'ya aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

aykırı bulunarak Anayasa Mahkemesi'nin 03.01.2008 tarih ve 2005/15 E. ve 2008/2 K. sayılı kararı¹¹ ile iptal edilmiş¹²; iptal kararının Resmi Gazete'de yayımından itibaren *altı ay* sonra yürürlüğe girmesine karar verilmişti. Ancak iptal kararının yerini alacak düzenlemenin hazırlanması, öngörülen süreden daha uzun sürmüş¹³ ve 5833 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 28.01.2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir¹⁴. Anılan Anayasa Mahkemesi kararı ile iptal edilen 556 sayılı KHK maddeleri -ile değişiklik ihtiyacı duyulan 61/A maddesi¹⁵- yerine, belirtilen sürede yeni bir düzenleme yapılmaması sebebiyle; Anayasa Mahkemesi Kararı'nın yürürlüğe girdiği 05.01.2009 tarihi ile 5833 sayılı Kanun'un yürürlük tarihi olan 28.01.2009 arasında konuya ilişkin düzenlemenin olmaması sebebiyle hukuki boşluk doğmuştur. Bu boşluk medyada "örtülü af" olarak anılmıştır¹⁶. Gerekli hukuki düzenlemenin yapılmasının gecikmesi hali doktrinde de haklı olarak eleştiri konusu yapılmış, durumun hukuk hayatına etkileri değerlendirilmiştir¹⁷. Konuya

¹¹ 05.07.2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

¹² Bu iptal kararı bazı hukuk dergilerinde **Marka Taklit Etmek ve Taklit Markalı Ürün Satmak Suç Olmaktan Çıkarıldı** başlığı ile haber yapılmıştır., Legal Hukuk Dergisi, "Marka Taklit Etmek ve Taklit Markalı Ürün Satmak Suç Olmaktan Çıkarıldı", S.68, Y.6, Ağustos 2008, s.2599.

¹³ İstanbul Barosu altı aylık erteleme süresi sona ermesine rağmen düzenleme yapılmamasını internet sitesinde; **Markaların Korunmasına İlişkin Hukuki Boşluk Doldurulmalıdır** başlıklı haberi ile eleştirerek yasama organını ivedilikle göreve çağırmıştır, <http://www.istanbulbarosu.org.tr/Detail.asp?CatID=1&SubCatID=1&ID=3838> (6 Ocak 2009).

¹⁴ 21.01.2009'da kabul edilen 5833 sayılı Kanun, 28.01.2009 tarih ve 27124 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Anılan değişiklik medyada **Marka Taklitçisine 3 Yıl Hapis** başlığı ile yer almıştır; **Habertürk**, "Marka Taklitçisine 3 Yıl Hapis" (22 Ocak 2009), <http://haberturk.com/ekonomi/haber/122949-Marka-taklitcisine-3-yil-hapis.aspx> (22 Ocak 2009).

¹⁵ *5833 sayılı Kanun ile 556 sayılı KHK'nın 61/A maddesinde yapılan değişiklik, bu maddenin, 04.11.2004 tarih ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 5 inci ve geçici 1 inci maddeleri gereğince Türk Ceza Kanunu hükümleri ile uyumlu hale getirilmesi sebebiyle yapılmıştır.*, Hayrettin Çağlar, "556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de 28.01.2009 Tarihinde Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir Değerlendirme", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi -Yrd. Doç. Dr. İbrahim Ongün'e Armağan-**, C.XI, S.1-2, Haziran – Aralık 2007, s.98.

¹⁶ Oya Armutçu, "Yargıtay 'Kanunsuz Suç Olmaz Dedi', 9 bin Taklit Davasına Af Çıktı", **Hürriyet**, 16 Mart 2009, <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/11215257.asp?gid=229> (16 Mart 2009). Bu boşluktan dolayı yaklaşık 9.000 taklit davası düşmüştür., The Brand Age, "Dosya: Marka Taklitçiliği", s.60. **"2009 yılı başında Anayasa Mahkemesi'nin verdiği iptal kararı ve Ceza Kanunu'ndaki değişiklik nedeniyle ortaya çıkan statüde düşen 9 bin davaya konu olan taklit ürün sayısı yaklaşık 3.5 milyon adet."**, The Brand Age, "Dosya: Marka Taklitçiliği" (Vehbi Kahveci), s.63.

¹⁷ Sabih Arkan, "5833 Sayılı Kanun ile 556 Sayılı KHK'da Yapılan Değişiklikler", **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.XXV, S.1, Mart 2009, s.5-11; Tolga Ayoğlu, "Anayasa Mahkemesi'nin 556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 9 ve 61. Maddelerinin Bazı Bentlerinin İptaline İlişkin 3.1.2008 Tarihli Kararı Üzerine Düşün-

ayrıca Avrupa Toplulukları Komisyonu tarafından hazırlanan 2009 Yılı Türkiye İlerleme Raporu'nun 7 nci Fasil'ında Fikri Mülkiyet Hukuku başlığı altında da değinilmiştir. Söz konusu Rapor'a göre; Ocak 2009'da TBMM tarafından yeni Kanun'un kabulüne kadar geçen sürede, sadece Ankara, İstanbul ve İzmir'deki ihtisas mahkemelerindeki taklit markalarla ilgili davalarda, 3357 sanıktan 2861'i beraat etmiştir¹⁸.

I. Marka ve Taklit Marka Kavramları

A. Marka

1. Genel Olarak

Ülkemizde marka hakkı, 27.06.1995 tarihinde yürürlüğe giren 556 sayılı KHK çerçevesinde korunmaktadır¹⁹. Koruma kapsamına, 556 sayılı KHK hükümlerine uygun olarak tescil edilen markalar girmektedir.

Sözlükteki ilk anlamıyla *“resim veya harfle yapılan işaret”*²⁰ anlamına gelen marka, 556 sayılı KHK'nın *Markanın İçereceği İşaretler* başlıklı 5 inci maddesi 1 inci fıkrasında; *bir teşebbüsün mal veya hizmetlerini bir başka teşebbüsün mal veya hizmetlerinden ayırt etmeyi sağlaması koşuluyla, kişi adları dahil, özellikle sözcükler, şekiller, harfler, sayılar malların biçimi veya ambalajları gibi çizimle görüntülenebilen veya benzer biçimde ifade edilebilen, baskı yoluyla yayınlanabilen ve çoğaltılabilen her türlü işaretler* olarak tanımlanarak sınırları çizilmeye çalışılmıştır²¹.

celer”, **FMR Ankara Barosu Fikrî Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi**, C.8, S.2008/4, Y.8, 2008, s.23-37; Çağlar, s.97-112; Hüsamettin Uğur, “Anayasa Mahkemesinin İptal Kararları ve 5833 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Sonrasında 556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında KHK Kapsamındaki Suçlar”, **Terazi Aylık Hukuk Dergisi**, S.31, Y.4, Mart 2009, s.99-113.

¹⁸ http://www.abgs.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/turkiye_ilerleme_rap_2009.pdf (30 Mart 2010), s.48.

¹⁹ KHK'nın aradan geçen on beş yıla karşın halen kanunlaştırılmamış olması KHK uygulaması ile bağdaşmıyor olsa da, Markalar Kanunu Tasarısı'nın Komisyonlarda halen görüşülüyor olması bu korumanın yakın bir tarihte kanun ile sağlanacağı yolundaki inancımızı güçlendirmektedir.

²⁰ **Türkçe Sözlük**, “Marka”, 10. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2005, s.1346. Ejder Yılmaz ise markayı; *endüstride, küçük sanatlarda, tarımda yapılan, hazırlanan üretilen veya ticarete satışa çıkartılan her çeşit malı başkalarından ayırt etmek için bu mal veya mal üzerine konulmadığı takdirde ambalajlarına konulan ve bu amaçla elverişli bulunan işaretler* olarak tanımlamıştır., Ejder Yılmaz, “Marka”, s.519.

²¹ Aynı yönde: Sabih Arkan, **Ticarî İşletme Hukuku**, Onüçüncü Baskı, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2009, s.268-269; Arslan Kaya, **Marka Hukuku**, İstanbul: Arıkan Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti., 2006, s.13; Osman Şanal, **İçtihatlı - Açıklamalı Markalarda Hükümsüzlük Davaları**, 2. Bası, Ankara: Adalet Yayınevi, 2006, s.10; Hamdi Yasaman, Sıtkı Anlam Altay, Tolga Ayoğlu, Fülürya Yusufoglu ve Sinan Yüksel

Yargıtay da 556 sayılı KHK'nın söz konusu maddesi ile markanın tanımının yapıldığı görüşündedir²². 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Uygulamasına Dair Yönetmelik²³'in *Tanımlar* başlıklı 4/III üncü maddesinde ise, markanın "*bir işletmenin imalatını ve/veya ticaretini yaptığı malları ve/veya sunduğu hizmetleri, başka işletmelerin mal ve/veya hizmetlerinden ayırt etmeye yarayan ticaret ve/veya hizmet markası olarak da nitelendirilebilen işareti ifade edeceği*" belirtilmiştir.

Görüldüğü üzere; 556 sayılı KHK ve Yönetmelik birlikte değerlendirildiğinde, bu iki hukuki metinde de markanın tanımının verilerle sınırlarının çizilmeye çalışılmıştır. Bu kavram, 556 sayılı KHK ve Yönetmelik'te belirtilen sınırlar içinde doktrinin verdiği tanımlarla daha da netleştirilmeye çalışılmıştır. Bu nedenle doktrinde yapılan ve öne çıkan bazı marka tanımlarına aşağıda yer vermeyi uygun buluyoruz:

- *Marka, karakteristik işaretlerden oluşturulan bir dış tanıma vasıtasıdır*²⁴.

- *Marka, müteşebbis tarafından piyasaya sürülen mallar üzerine konulan tanıma işareti ve araçlarıdır*²⁵.

(Yasaman/Yusufoğlu), **Marka Hukuku 556 Sayılı KHK Şerhi Cilt I**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2004, s.16. 556 sayılı KHK'da markanın dolaylı tanımının yapıldığı yönünde: A. Lerzan Yılmaz, **Marka Olabilecek İşaretler ve Mutlak Tescil Engelleri**, İstanbul: Beta Basım A.Ş., 2008, s.35; Selen Anlar, "Pazarlamada Taklit Ürünler ve Bir Uygulama", (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Marmara Üniversitesi SBE, 2005), s.4; Ünal Tekinalp, **Fikrî Mülkiyet Hukuku**, Dördüncü Bası, İstanbul: Arkan Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti., 2005, N.1, s.343; Songül Usta, "Markanın Devri ve Haczi", (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Marmara Üniversitesi SBE, 2005), s.3. 556 sayılı KHK m.5'te markanın tanımının yapılmaktan ziyade marka olabilecek işaretlerin sayıldığı yönünde: Serdar Ankan ve Türkay Alica, "Marka Hukuku Uygulaması", Hukuk Merceği 7 Konferans ve Paneller, Ankara, 28 Nisan 2005 – 06 Ekim 2006, s.267.

²² "*Bir yerde markanın tanımını içeren KHK'nın 5 nci maddesindeki tanımlama birlikte değerlendirildiğinde, ...*", Yrg. HGK 20.12.2000 tarih, 2000/11-1804 E., 2000/1814 K., www.kazanci.com (13 Temmuz 2009).

²³ 09.04.2005 tarih ve 25781 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

²⁴ "*Ticaret veya fabrika markası tâbirleri altında anlaşılan âlameti farika, karakteristik işaretlerden vücade getirilen haricî bir tanıma vasıtasıdır.*", Ernst E. Hirsch, **Ticaret Hukuku Dersleri Cilt 1 Genel Prensipler – Ticarî İşletme**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1939, s.177.

²⁵ Turgut S. Erem, **Ticaret Hukuku Prensipleri Cilt I Ticarî İşletme**, Dördüncü Baskı, İstanbul: Hilâl Matbaacılık Koll. Şti., 1971, s.171; "*Marka aynı cins malları bunları imal veya istihsal eden veyahut piyasaya süren müesseselere atfen, birbirinden ayırmağa yarayan işaretlerdir.*", Reha Poroy, **Ticarî İşletme Hukuku**, 3. Bası, İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1983, s.227. "*Alâmeti Farika iktisadî teşebbüs sahiplerinin müesseselerinden çıkan emtiayı emsallerinden tefrike yarayan işaretlerdir.*", Haydar Arseven, **Nazari ve Tatbiki Alâmeti Farika Hukuku**, İstanbul: İsmail Akgün Matbaası, 1951, s.1.

• *Marka, bir işletmenin mal veya hizmetlerini, bir başka işletmenin mal veya hizmetlerinden ayırt etmek için kullanılan işarettir*²⁶.

• *Bir işletmenin mal ve hizmetlerini dünya ölçeğinde rekabet halindeki binlerce firmanın mal ve hizmetlerinden ayıran ürün veya hizmete kimlik kazandıran kalite ya da aranan standardı garanti eden bir sembol ve bu özellikleriyle işletmelerin portföyündeki en önemli sermayeleridir*²⁷.

2. Hukuki Niteliği

Hukuk düzeni tarafından korunan ve sahibine söz konusu korumadan yararlanma yetkisi tanınan menfaatlere *hak* adı verilmektedir²⁸. Kişilerin fikri (zeka, düşünce ve yaratıcılık) ürünleri üzerindeki haklarına da *fikri haklar* denilmektedir. Fikri haklar; yaratıcısının özelliğini ortaya koymaları (kitap, tablo, heykel gibi), insanların doğa üzerindeki hakimiyetlerini arttırmaları (telefon, elektrik, radyo gibi) ve ticari işletmeleri ya da bunlar tarafından imal edilen malları ayırmaları (ticaret ünvanı, marka gibi) ile üçe ayrılmaktadırlar. Fikri haklar; maddi yönleri ile malvarlığı hakları, manevi yönleri ile mutlak haklar arasında yer almaktadırlar²⁹.

Marka, para ile ölçülebilen bir değere sahip olması ve maddi bir varlığı bulunmaması sebebiyle gayri maddi bir mal sayılmıştır. Bu nedenle de marka üzerindeki hak mutlak hak içinde³⁰, gayri maddi malvarlığı hakları arasında yer almaktadır³¹. Marka üzerindeki haklar, münhasıran marka

²⁶ Fahiman Tekil, **Ticari İşletme Hukuku**, 3. Bası, İstanbul: Tekil Müşavirlik ve Yayıncılık Ltd., 1997, s.251; Hanife Dirikkan, **Tanınmış Markanın Korunması**, Ankara: Seçkin, 2003, s.5; Yasaman/Yusufoğlu, **Marka Hukuku I**, s.16; Cahit Suluk ve Ali Orhan, **Uygulamalı Fikri Mülkiyet Hukuku C.II**, İstanbul: Arkan, 2005, s.18; Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, s.265. "*Marka; bir mala veya onun mahfazasına bağlı veya hut da bir hizmete ilişkin olup, bu mal veya hizmeti yabancı menşeli başka mal ve hizmetlerden ayıran işarettir.*", Akar Öçal, **Türk Hukukunda Markaların Himayesi (İsviçre ve Fransız Hukuklarıyla Mukayeseli Olarak)**, Ankara: Sevinç Matbaası, 1967, s.7.

²⁷ Türkay Alica, "Markanın Hukuki ve Cezai Korunması", **Fikri ve Sınai Haklarda İhlal Halleri ve Davaları**, İstanbul, 11 Ocak 2008, s.37.

²⁸ M. Kemal Oğuzman ve Nami Barlas, **Medenî Hukuk**, 14. Bası, İstanbul: Arkan Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti., 2007, s.107.

²⁹ Oğuzman ve Barlas, s.120-122.

³⁰ "*Marka üzerindeki hak, malvarlığı mutlak haklarındanadır. Bu vasfı dolayısıyla bu hak başkasına devredilebilir; bu hak başkasına devredilince, devralan kişinin malvarlığına girer.*", Poroy ve Yasaman, **Ticari İşletme Hukuku**, Genişletilmiş ve Güncelleştirilmiş 13. Bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010, N.481, s.424.

³¹ "*İşte mevcut sübjektif hak nevelerinden birine girmeyen mutlak mahiyetteki imtiyaz ve inhisar hakları, maddî bir mevcudiyetleri olmaması sebebiyle gayri maddî mal sayılmış ve yeni bir sübjektif hak nevi olarak diğer mutlak haklar yanında ayrı bir yer işgal etmiştir. ... Bugün gayri maddî malların bir mamelek*

sahibine aittir. Marka sahibi, marka üzerinde sahip olduğu tekeli ve mutlak hakkı herkese karşı ileri sürebilir³². Marka hakkı sahibi, başkalarının marka hakkına karşı saldırılarını önleme yetkisine ve marka hakkından doğan haklarını kendi menfaati doğrultusunda kullanma hakkına sahiptir³³. Marka üzerindeki hak hukuki işleme konu olabilir³⁴; ticari işletmeyle birlikte ya da ayrı olarak devredilebilir ve üzerinde ticari işletme rehni kurulabilir, şirkete sermaye olarak konabilir, miras yolu ile geçebilir, rehnedilebilir, kullanma hakkı lisans konusu olabilir.

Markaya bağlı haklar, markanın üzerine konulduğu ürünü ya da hizmeti ya da bunların bütünleyici parçalarını kapsamaz³⁵. Marka soyut olup, eşya özelliği taşımadığından, üzerinde bulunduğu eşyadan da farklıdır³⁶. Bu sebeple de marka ile üzerinde bulunduğu eşya farklı hukuklara tabidirler³⁷.

3. Korunması

Marka hakkı sahibi para, emek ve zaman harcıyarak bir markaya sahip olmuş, bunu piyasada var etmiştir. Böylesine bir çaba ile elde edilmiş bir markanın zahmetsizce başkaları tarafından kullanılması, bu şekilde gelir sağlanması, marka hakkının gerçek sahibinin itibarına zarar verilmesi engellenmek istenmiştir. Bu da markaların korunması ile ilgili sistemlerin oluşturulması sonucunu doğurmuştur³⁸.

hakkı olduğu artık kabul edilmekle beraber, şahsiyet haklarından da unsurları ihtiva ettiği veya fikrî bir mesai mahsulü olduğu iddia edilmek suretile alâmeti farika bunların dışında bırakılmak istenilmiştir.", Arseven, s.40.

³² Hüseyin Ülgen, Ömer Teoman, Mehmet Helvacı, Abuzer Kendigelen, Arslan Kaya, N. Füsün Nomer Ertan (Kaya), **Ticari İşletme Hukuku**, Birinci Basıdan İkinci (Tıpkı) Bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2008, s.354-355.

³³ Mustafa Özen, "Marka Hakkına Karşı İşlenen Suçlar ve Yaptırımları", **FMR Ankara Barosu Fikrî Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi**, Y.9, C.9, S.2009/2, 2009, s.55.

³⁴ **"Marka hakkının hukuki işlemlere konu olup olamayacağına gelince; gayri maddi mallar üzerindeki marka hakkı mutlak haklardan olup, taşıdığı ekonomik değerden ötürü şirket malvarlığına dahildir, marka hakkı çeşitli hukuki işlemlere konu oluşturabilir.**", Yrg. 11. HD 09.04.2001 tarih, 2001/844 E., 2001/3429 K., Yargıtay Kararları, **01.01.2009 Tarihi İtibariyle Sinaî Mülkiyet Hukukunda Geline Son Durum**, İstanbul, 7 Şubat 2009, s.115-117.

³⁵ Ülgen/Kaya, s.355.

³⁶ **"Marka, tescilli ise tescil kapsamındaki ürün veya hizmetlerden; tescilsiz ise de tescilsiz kullanılan ürün ve hizmetten bağımsızdır. Dolayısıyla, geçerliliği de yine ürün ve hizmetten bağımsızdır.**", Yrg. HGK 12.12.2007 tarih, 2007/11-965 E., 2007/961 K., İstanbul Barosu Dergisi, "Hukuk Genel Kurulu Kararları", C.82, S.2008/3, (Mayıs-Haziran 2008), s.1536.

³⁷ Yasaman, **Marka Hukuku I**, s.174.

³⁸ İ. Yılmaz Aslan, **Rekabet Hukuku Teori-Uygulama-Mevzuat**, 4. Baskı, Ankara: Ekin Kitabevi, 2007, s.673.

556 sayılı KHK koruması kapsamına, yine bu 556 sayılı KHK hükümlerine uygun olarak tescil edilen markalar girmektedir. 556 sayılı KHK koruması ise, tescil yoluyla elde edilmekte³⁹ ve tescil edildiği şekilde kullanılan markalar için geçerli olmaktadır⁴⁰. Tescilli bir marka, ancak tescil edildiği sınıftaki mal ve hizmetler için bu korumadan yararlanabilir⁴¹. Tescil edilen marka her kimin adına tescil edildiyse, marka hakkı sahibi de bu kişi olacaktır. Tescil edilmiş bir markanın korunma süresi, başvuru tarihinden itibaren başlar ve on yıl devam eder. Bu korumadan yararlanmayı sürdürmek için on yıllık dönemler halinde tescil yenilenebilmektedir. On yıllık koruma süresi sonunda yenileme yapılmaması halinde marka üzerindeki koruma sona erecektir. Markanın tescil edilmesiyle birlikte doğan haklar, üçüncü kişilere karşı marka tescilinin yayın tarihi itibarıyla hüküm ifade eder.

B. Taklit Marka

1. Genel Olarak

Sözlükteki anlamıyla taklit; *belli bir örneğe benzemeye veya benzetmeye çalışma; benzetilerek yapılmış şey, imitasyon* demektir⁴². Taklit etmek ise; *bir şeyin sahtesini, yalancısını yapmak, benzetmek* anlamına gelir⁴³. Uygulamada değişik biçimlerde kullanılmakla birlikte *taklit -genelde-*, Markalar ve Patentler Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararnameler ile korunan hakların izinsiz kullanımlarını ifade ederken yararlanılan bir kavram olmakta⁴⁴; 1986

³⁹ **"556 sayılı KHK'nin 6. maddesi uyarınca anılan KHK ile sağlanan marka korumasının tescil yoluyla elde edileceğinin açık olması karşısında, ..."**, Yrg. 11. HD 21.03.2006 tarih, 2005/790 E., 2006/2934 K., <http://emsal.yargitay.gov.tr/VeriBankasiIstemciWeb/> (6 Haziran 2010). Markanın tescili ve tescil süreci hakkında bkz. Ülgen/Kaya, s.365-402.

⁴⁰ **"Her markanın tescil edildiği gibi kullanılması esas olup sanığın yukarıda belirtilen unsurlar yönünden eklemeler de yaparak kendi ... ürettiği çay ambalajları üzerine, müdahil markası ile iltibas yaratacak ... şekilde basıp kullanmasında Markalar Kanununa muhalefet suçunun oluşacağı ..."**, Yrg. 7. CD 23.06.1992 tarih, 1992/1865 E., 1992/3830 K., <http://emsal.yargitay.gov.tr/VeriBankasiIstemciWeb/> (7 Haziran 2010).

⁴¹ **"Marka sahibinin korumadan yararlanabilmesi için, markanın tescil edilen sınıfta kullanılması gerekir."**, Yrg. 11. HD 14.11.2005 tarih, 2004/13277 E., 2005/10986 K., Erdal Noyan, **Marka Hukuku**, Ankara: Adalet Yayınevi, 2009, s.519-520.

⁴² **Türkçe Sözlük**, "Taklit", s.1891. Ejder Yılmaz ise taklidi; **benzetme, başkalarına bakarak onun örneğini (yalancısını) çıkarma** olarak tanımlamıştır., Ejder Yılmaz, "Taklit", s.776. Mustafa Özen'e göre taklit; **gerçek olan bir nesneye gerçek olmayan bir başka nesnenin benzetilmesidir.**, Mustafa Özen, s.64.

⁴³ **Türkçe Sözlük**, "Taklit Etmek", s.1891.

⁴⁴ Serdar Arıkan, "Fikrî Hakların Etkin Korunması Alanındaki Mevcut Eksiklikler Çözüm Önerileri ve Türkiye'deki Durum", **Legal Fikrî ve Sınai Haklar Dergisi**, Y.2005, C.1, S.2, s.358, dpn.5.

yılından bu yana ise hukuki düzenlemelerde **marka taklitleri** için kullanılmaktadır⁴⁵. Önemle belirtmek gerekir ki bir şeyin taklidi, orijinaline ne kadar benzerse benzesin; hukuki açıdan taklit olarak değerlendirilmektedir⁴⁶.

Gelişen teknoloji ile birlikte günümüzde, taklit markaların gerçek markalardan ayrılmasının -üreticiler için bile- oldukça zorlaşması ve taklit markalı mal piyasasının her geçen gün daha da büyümesi⁴⁷ gerçek marka sahiplerinin menfaatlerinin korunması üzerine daha da ciddiyle eğilmesini gerektirmektedir.

556 sayılı KHK'nın 21.01.2009 tarih ve 5833 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 2 nci maddesi ile değişik 61 inci maddesinde marka hakkına tecavüz sayılan fiiller belirtilmiş; maddenin (b) bendinde *marka sahibinin izni olmaksızın, markayı veya ayırt edilmeyecek derecede benzerini kullanmak suretiyle markayı taklit etmek* fiili de tecavüz kapsamına alınmıştır⁴⁸. Maddeye göre; markanın taklit edildiğinden bahsedebilmek için *markanın aynen*⁴⁹ *veya ayırt edilemeyecek kadar benzerinin kullanılması* ve bu kullanmanın *marka sahibinden izinsiz olması*⁵⁰ gerekmektedir. Ancak bu şartların bir arada bulunması halinde marka taklidinden söz edilebilecektir⁵¹. Ayrıca

⁴⁵ Ayşe Saadet Arkan, "Fikrî ve Sinaî Haklar Kapsamındaki Taklit ve Korsan Malların Gümrüklerde Geçici Olarak Durdurulması", **Marmara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Enstitüsü Avrupa Araştırmaları Dergisi Gümrük Birliği Çerçevesinde Türkiye'de Fikrî ve Sinaî Hakların Korunması -Özel Sayı-**, C.4, S.1-2, 1995/1996, s.144.

⁴⁶ Pekdiğer, s.70.

⁴⁷ **"Örneğin, Avrupa Birliği sınırlarında yakalanan fikri mülkiyet haklarını ihlal edici ürünlerin sayısı 1998 yılında 10 milyon iken dört yıl içinde hızla artmış ve 2001 yılında 100 milyona ulaşmıştır. 2000 ile 2001 yılı arasında yiyecek ve içecek ürünlerinde yapılan taklit mallar bir yıl içinde %75 artış göstermiştir. Ayrıca, korsan CD sayısında 1999 ile 2001 yılı arasında %15300 oranında bir artış gözlenmiştir."**, Tuna Yurtseven, "Fikri Mülkiyet Haklarının Korunmasında Avrupa Birliği Komisyonunun Yeni Girişimi (I)", **Rekabet Haber Bülteni**, S.6, 20 Aralık 2004, s.16.

⁴⁸ 556 sayılı KHK'nın 61 inci maddesinin (c) bendinde de *markanın veya ayırt edilemeyecek kadar benzerinin kullanılması suretiyle markanın taklit edilebileceği* hususu vurgulanmıştır.

⁴⁹ İpsala Asliye Hukuk Mahkemesi'nde 2007/37 Esas sayılı dosya numarası ile görülmekte olan dava hakkında Trakya Üniversitesi Öğretim Görevlisi Hayati Çevik tarafından verilen bilirkişi raporunda, *dava konusu olan spor ayakkabılara PUMA etiketi vurulmak suretiyle gerçeğine benzetilmek istendiği yönünde* görüş bildirilmiştir.

⁵⁰ İstanbul Fikri ve Sinaî Haklar Hukuk Mahkemesi'nde 2002/31 Esas sayılı dosya numarası ile görülmekte olan dava hakkında verilen bilirkişi raporunda, *davacı şirketin adına kayıtlı olan markanın davalı tarafından kullanılmasına muvafakati bulunmadığından davacının marka hakkının ihlal edildiği yönünde* görüş bildirilmiştir., Hamdi Yasaman, **Marka Hukuku ile İlgili Makaleler Hukukî Mütalâalar Bilirkişi Raporları**, İstanbul: Beta Basım A.Ş., 2003, s.169-173.

⁵¹ **"Madde hükmünde de açıkça belirtildiği gibi bu tecavüz halinin gerçekleşmesi için en önemli husus söz konusu malların orijinal olmaması, yani 'taklit' olması-**

marka sahibinin *markasının aynen veya ayırt edilmeyecek derecede benzerinin kullanılmasını önleyebilmesinin* -tanınmış markalar hariç- yalnız aynı veya benzer mal ve hizmetler için mümkün olduğunu da belirtmek gerekir⁵².

2. Taklit Mal

Taklit mal, *tescil edildiği mallar açısından geçerli olan bir marka ile aynı veya ayırt edilemeyecek kadar benzer olan bir işaretin, izinsiz olarak mal veya ambalaj üzerinde kullanımı ile ortaya çıkan malları* ifade etmektedir⁵³. Anlaşılacağı üzere *taklit mal* markanın üzerinde bulunduğu malın taklit edilmesini ifade etmektedir.

Markanın tescilinden doğan hakların kapsamının belirlendiği 556 sayılı KHK'nın 21.01.2009 tarih ve 5833 sayılı Kanun'un 1 inci maddesi ile değişik 9 uncu maddesi birinci fıkrasında; tescil ile kazanılmış marka hakkının, **marka olan işaretin** üçüncü kişiler tarafından maddede belirtilen şekillerde kullanılmasının sahibi tarafından engelleme ile sınırlı olduğu belirtilmiştir⁵⁴.

dır. Bu şart gerçekleşmediği sürece bu tecavüz halinin oluşması mümkün değildir. Bir ürünün orijinalliği onu yapan kişinin kim olduğu sorusuna bağlıdır. Orijinallik, söz konusu ürünün üretim hakkına sahip kişilerce üretilmiş olduğunu belirtir. Yani, üretim hakkını marka üzerinde hak sahibi olarak ya da marka sahibi ile lisans ve benzeri sözleşmeler yaparak elde etmiş olan kişilerce üretimin yapılmış olması durumunda söz konusu ürünün 'orijinal' olduğu söylenebilir.", Hamdi Yasaman, **Marka Hukuku ile İlgili Makaleler Hukukî Mütalâalar Bilirkişi Raporları II**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2005, s.477.

⁵² Esin Çamlıbel Taylan, **Marka Hakkının Kullanımıyla Paralel İthalatın Önlenmesi**, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2001, s.58.

⁵³ Ayşe Saadet Arıkan, s.144. **"Taklit Mal: Fikri ve sınai haklarının korunmasına ilişkin mevzuat hükümlerine göre güvence altına alınan bir hakkı ihlal ederek ve hak sahibinden izin alınmaksızın bir eşyayı model alarak, aynı nitelik ve şekilde, aynı marka altında ve aynı ambalaj içinde üretilen eşyayı"** ifade eder., PricewaterhouseCoopers, **Marka Koruma Grubu Raporu**, İstanbul, 2002, s.12. **"Taklit mal ise, bir nesnenin veya maddî bir varlığın bilinçli bir insan eylemiyle meydana getirilen benzeri, yani kopyasıdır."**, Mustafa Ateş, "Taklit ve Korsan Malların Uluslararası Ticareti: GATT-TRIPS Anlaşmasının Bu Ticaretin Önlenmesine İlişkin Hükümleri", **FMR Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi**, Y.3, C.3, S.2003/1, 2003, s.15. **"Taklit mal ticareti, üzerinde patent, faydalı model, endüstriyel tasarım, coğrafi işaret ya da ticari bir hak olan herhangi bir malın aynısının ya da tüketiciyi yanıltacak kadar benzerinin, ilgili konuda hak sahibi olan kişinin izni olmaksızın başka bir kişi tarafından ticari amaçla üretilmesi veya pazarlanması demektir."**, The Brand Age, "Dosya: Marka Taklitçiliği", Y.2, S.14, Mart 2010, s.59.

⁵⁴ **"Öte yandan, hüküm fıkrasının dördüncü satırında sadece markaya tecavüz ve haksız rekabet oluşturan davalı ürününün ad ve cinsi açık ve net olarak belirtilip ambalajlarının toplattırılmasına hükmedilmek gerekirken, davaya konu edilmeyen ambalaj içerisindeki çay ürününün de toplattırılmasına karar verilerek davanın özünün gerektirdiği sonuçların aşılması ..."**, Yrg. 11. HD 28.11.2002 tarih, 2002/7205 E., 2002/10668 K., İlhami Güneş, **Uygulamada Sınai Mülkiyet Hakları ve Cezaî Koruma**, İzmir: Turhan Kitabevi, 2007, s.229-230.

Aynı maddenin ikinci fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde *işareti taşıyan maldan* bahsedilmiş, böylece mal ile işaretin birbirinden ayrılması halinde marka hakkının artık **işareti taşımayan mal** üzerinde ortadan kalktığı zimni olarak kabul edilmiştir.

Ayrıca 556 sayılı KHK'nın 61 inci maddesi taklit markadan bahsedebilmek için markanın üzerinde olduğu malın taklidinin de gerekli olduğu yönünde bir anlam içermemektedir. Doktrinde de; maddede belirtilen taklit kavramının markanın taklit edilmesi olduğu, markanın üzerinde olduğu malın taklidinin madde kapsamında yer almadığı belirtilmiştir⁵⁵. Yine aynı çerçevede olmak üzere, doktrinde; *markanın taklidinde bazen markayı taşıyan ürünün de taklit edilmesinin* söz konusu olabileceği ancak -pratikte çok karşılaşılan bir durum olmasına karşın- markayı taşıyan eşyanın da taklit edilmesinin, markanın taklidinden söz edebilmek için aranan şartlardan biri olmadığı belirtilmiştir⁵⁶.

III. Tazminat Talepleri

Kişilerin sahip olduğu hak ve değerlere hukuka aykırı olarak zarar verilmesi halinde meydana gelen eksilmeler, genel olarak maddi ve manevi tazminat ile giderilmeye çalışılmaktadır. Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte, kişinin sahip olduğu hak ve değerlerin zarara uğrama ihtimali de arttığından söz konusu hak ve değerlerin korunması için gerekli düzenlemelerin yapılması bir zorunluluk olarak kendini göstermektedir.

Zarar, kişinin sahip olduğu ve hukuk tarafından korunan varlığın değerinde, bu varlığa sahip olan kişinin isteği dışında oluşan eksilmedir. Varlık kapsamının içine hem maddi, hem de manevi varlık girer.

Tazminat, hukuka aykırı bir fiil sonucunda kişinin varlığında meydana gelen azalmanın telafisi niteliğini taşır. Tazminattan söz edebilmek için bir takım koşulların oluşması gerekmektedir. Bu koşullar; *hukuka aykırı fiil, za-*

⁵⁵ Arslan Kaya, s.269. Ancak bazı Yargıtay kararlarında mal üzerindeki tasarrufların da marka hakkına tecavüz kapsamında değerlendirildiği görülmektedir., Yrg. 11. HD 03.04.2000 tarih, 2000/1243 E., 2000/2610 K., Hakan Karan ve Mehmet Kılıç, **Markaların Korunması 556 sayılı KHK Şerhi ve İlgili Mevzuat**, Ankara: Turhan Kitabevi, 2004, s.460.

⁵⁶ Tekinalp, **Fikrî Mülkiyet Hukuku**, N.13, s.457-458; Osman Şanal, "Marka Hakkına Tecavüz", **Legal Fikrî ve Sınai Haklar Dergisi**, Y.2005, C.1, S.2, s.414-415. **"Gerçekten de ürünün taklidi maddeden anlaşılmalı, esas itibarıyla taklit markanın olmaması olmaz -sine qua non- unsuru olmamakla beraber, 'taklit etmek', alıcıyı hiçbir şüpheye mahal bırakmayacak şekilde yanıtılarak, asıl markadan uzaklaştırmak ve taklit markalı mala yönlendirmektir. Bunun yanı sıra, aldatma yalnızca alıcıyı hedef almaz. Alıcı bazen markanın taklit edildiğini bilerek, orijinal için para harcamamak maksadı ile ürünü alır."**, Yasaman, **Makaleler II**, s.183-184.

rar, kusur ve nedensellik bağıdır. Maddi tazminat davası özünde bir haksız fiil olduğundan mütecevizin kusurunun varlığı gereklidir⁵⁷ Tazminat kavramı da maddi tazminat ve manevi tazminat olarak ikiye ayrılmak suretiyle incelenmektedir.

Taklit markalı mallara gümrüklerde ve serbest bölgelerde el konulması, uygulamada ithalat, ihracat veya transit geçişlerde gerçekleşmektedir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, bunlar arasında uygulanacak hükümler açısından hiçbir fark bulunmamaktadır. Nitekim 556 Sayılı KHK'da 5833 Sayılı Kanunla yapılan değişikliğin 9.maddesinin c bendi ile 61.maddesinin c bendinde, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması, bu amaçla gümrük bölgesine yerleştirmenin marka hakkına tecavüz teşkil edeceği açık bir şekilde belirtilmiştir(R.G. 28.01.2009 Sayı: 27124).

Gümrüklerde el koyma konusunda karşımıza çıkan en önemli sorun olarak maddi ve manevi tazminat talepleri gelmektedir.

A. Maddi Tazminat

556 Sayılı KHKm. maddi tazminatı genel prensiplere uygun olarak "**Fiili Zarar**" ve "**Yoksun Kalınan Kazanç**" olmak üzere ikiye ayılarak düzenlemiştir (m.66 ve 67).

Fiili Zarar; Malvarlığının halihazır durumundaki net azalma iken yoksun kalınan kazanç, olayların normal akışına, genel hayat tecrübelerine göre malvarlığında meydana gelebilecek artışların (zarar veren tecavüz fiili sebebiyle) kısmen veya tamamen önlenmesi sonucunda meydana gelen azalmadır. **Yoksun kalınan kazançta**, zarar gören kimsenin sadece malvarlığının mevcut durumu dikkate alınmaz. Bu kişinin müstakbel durumu da dikkate alınır. Yani mevcut malvarlığının söz konusu eylem olmasaydı gelecekte alacağı durum dikkate alınır. Kanaatimce gümrüklerde el konulması halinde FİİLİ ZARAR dan ziyade YOKSUN KALINAN KAZANÇ söz konusudur.Yoksun kalınan kar seçenekleri,birbirinden farklı hesaplama biçimlerini gerektirmektedir. Uygulama açısından bu konu büyük önem taşımaktadır.⁵⁸

Uygulamada genelde taraf vekillerinin de bu hususa dikkat etmediği ve ilgili ilgisiz bir çok hükme dayandığı görülmekle birlikte Yüksek mahkemenin de yeterince net bir görüşünün olmadığını söylemek de mümkündür.

⁵⁷ Çolak,Uğur: Türk Marka Hukuku,İstanbul 2012,s.757.

⁵⁸ Daha geniş bilgi ve Yargıtay kararları için bkz. Çolak,U.: Age.,s.766 vd.

Manevi tazminat talebi de 556 Sayılı KHKm.62/I/b bendi çevresinde istenebileceği gibi, BKm.58,59,TTKm.55 ve 56 hükümlerinin de dikkate alınması gerekir.

Konu, 556 Sayılı KHK'da bu şekilde düzenlenmiş olmasına rağmen, gümrüklerde el konulan taklit markalara tazminat taleplerinde mahkemelerin farklı yaklaşımlar ve değerlendirmeler içerisinde olduğunu söylemek mümkündür. Ancak konuya ilişkin Y.11.HD'si 11.05.2009 tarihli E.2008/1536 K.2009/5629 sayılı kararında en caydırıcı hükümlerinden birine imza atmıştır. Bu görüşünü sürdürmesi taklit markalı mallarda mücadele açısından büyük önem taşıyacaktır. Yüksek mahkeme zikredilen kararında ilk derece mahkemesinin davalının bir kazanç elde etmediği, kar yoksunluğunun kanıtlanamadığı ve manevi tazminat koşullarının da bulunmadığı gerekçesiyle tazminat taleplerinin reddedilmesi üzerine davacı tarafın temyiz talebi üzerine; 556 Sayılı KHK'nin 61/c maddesi uyarınca davalıların eyleminin marka hakkına tecavüz teşkil ettiğinin açık olduğu, bu eylemin davacının satış tutarını olumsuz şekilde etkileyeceğinin kuşkusuz olduğu, davalıların, davacının uğrayacağı zararı karşılamak zorunda olduğu, ticari amaçla taklit markalı emtiaları elinde bulunduran davalıların davacının uğradığı zararı karşılamak durumunda olduğu, kuralın maddi zararı ve tutarını ispat yükümünün davacıya ait olduğunu, davalı tarafın defter ve kayıtları ile elde ettiği kazancın tespit edilmesi mümkün olduğu, şayet maddi zarar tutarı ispat edilemez ise zarara uğradığı sabit olan davacının talep edebileceği tazminat tutarının TBK'nun 50. Maddesi uyarınca tespit edilmesi gerektiği, ayrıca davacı markasına tecavüzün sabit olması neticesinde 556 Sayılı KHKm.62 uyarınca uygun bir manevi tazminata da hükmedilmesi gerektiği, 556 Sayılı KHKm.68 çerçevesinde mahkemenin bir inceleme yaparak itibar tazminatı konusunda da (olumlu/olumsuz) bir karar vermesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Son olarak belirtmek istediğimiz bir diğer husus ise Markalar Kanunu Tasarısında konuya ilişkin hükmünde özel hukuk cezası niteliğinde maktu bir tazminata hükmedilmesinin uygun olacağı kanaatindeyim.

Yargıtay 2007 tarihli bir kararında, itibar tazminatı ve manevi tazminat talebini detaylı bir şekilde incelemiş ve markanın kötü ve uygun olmayan şekilde kullanılması halinde itibar tazminatına, bu eylemin marka sahibinin ticari ve kişisel varlığında meydana gelen olumsuz sonuçlara neden olması halinde ise manevi tazminata hükmedilmesi gerektiğini belirtmiştir⁵⁹.

⁵⁹ Yrg.11.HD.sinin 14.05.2007 tarihli E.3976/K.7402 Sayılı Kararı, Karar ve değerlendirilmesi için; Uzunoullı, Sevilay: Markanın Korunmasının Kapsamı ve Tazminat Talebi, Ankara 2012, s.436.

556 sayılı KHK'da tazminat talepleri hakkında 64, 66, 67 ve 68 inci maddeler ile özel düzenlemeler getirilmiştir. 556 sayılı KHK çerçevesindeki tazminat taleplerinde söz konusu hükümlerden başka, 6098 sayılı Borçlar Kanunu'nun genel hükümleri ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun ilgili hükümleri uygulama alanı bulacaktır.

556 sayılı KHK'nın 9 uncu maddesi ikinci fıkrası (c) bendi ile 61 inci maddesi (c) bendi göz önüne alındığında, taklit markalı mallara serbest bölgelerde, ithalat, ihracat veya transit geçişlerde el konulması hali, marka hakkına tecavüz teşkil eder ve marka tescilinden doğan hakkın kapsamında yer alır. Buna göre söz konusu fiiller arasında, uygulanacak hükümler açısından hiçbir fark bulunmamaktadır⁶⁰.

Marka sahibinin uğradığı zarar; fiili kaybın değeri ile marka hakkına tecavüz dolayısıyla yoksun kalınan kazancın toplamıdır⁶¹. Malvarlığının aktifinde fiili bir azalma ya da malvarlığının pasifinde fiili bir çoğalma söz konusuysa *fiili zarardan* bahsedilecektir. Malvarlığının artmasına engel olunması halinde ise *mahrum kalınan kazanç (kâr mahrumiyeti)* söz konusu olacaktır. Yoksun kalınan kazancı belirlemede 66 ncı maddenin ikinci fıkrasında üç yöntem öngörülmüştür. Bu yöntemlerden hangisine dayanarak yoksun kalınan kazancın hesaplanacağına zarar gören marka sahibi karar verir.

Eğer mahkeme, ürünün satışında markanın ekonomik bakımdan önemli bir katkısının bulunduğu kanaatine varırsa, kazancın hesaplanmasında makul bir payın daha eklenmesine karar verir. Markanın ilgili ürüne ekonomik bakımdan önemli bir katkısının olduğunun kabulü için, söz konusu ürüne olan talebin oluşmasında markanın belirleyici etken olduğunun anlaşılması gerekmektedir.

Bundan başka marka sahibine, markanın itibarının, marka hakkına tecavüz eden tarafından markanın kötü veya uygun olmayan bir şekilde kullanılması sonucunda zarara uğraması halinde de ayrıca tazminat isteme imkanı tanınmıştır.

⁶⁰ Pekdiğer, "Taklit Mal Kavramı ve Gümrüklerde El Koyma", s.71.

⁶¹ **"Bazı koşullarla kendi adına dava açma hakkı bulunan lisans alanın, tazminat davası açma hakkı da bulunmaktadır. Bu bakımdan, lisans alanın dava açma hakkına sahip olması nedeniyle, 556 sayılı KHK m.66/I kapsamında sadece marka sahibinin zararından bahsedilmesi hatalı bulunmakta ve maddede tazminat davası açmaya yetkili kişiden bahsedilmesinin daha isabetli olacağı belirtilmektedir."**; Yusuf Başlar, s.334.

M. Kemal Oğuzman ve M. Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Gözden Geçirilmiş Güncelleştirilmiş Sekizinci Bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010, s.515. Sekizinci Bası, İstanbul, 2010, s.515.

Maddi tazminat; fiili kaybın değeri ile marka hakkına tecavüz dolayısıyla yoksun kalınan kazancı kapsamaktadır. Yoksun kalınan kazancın hesaplanmasında kullanılacak usullün belirlenmesinde zarar gören marka sahibine bir seçimlik hak tanınmıştır⁶². Buna göre zarar gören marka sahibinin yoksun kaldığı kazanç;

a. Marka hakkına tecavüz edenin rekabeti olmasaydı, marka sahibinin markayı kullanması ile elde edebileceği muhtemel gelire göre veya

b. Marka hakkına tecavüz edenin, markayı kullanmak yoluyla elde ettiği kazançta göre ya da

c. Marka hakkına tecavüz edenin, markayı bir lisans anlaşması ile hukuka uygun şekilde kullanmış olması halinde ödemesi gereken lisans bedeline göre hesaplanır.

Yoksun kalınan kazanç hesaplanırken özellikle; *markanın ekonomik önemi, marka hakkına tecavüz edildiği anda geçerlilik süresi ve tecavüz sırasında markaya ilişkin lisansların sayısı ve çeşidi* gibi etkenler göz önünde tutulur.

Yoksun kalınan kazancı belirlemede 66 ncı maddede belirlenen üç yöntemden başka bir hesaplama sisteminin kullanılması 556 sayılı KHK'nın açık düzenlemesi karşısında mümkün bulunmamaktadır⁶³.

Gümrüklerde el konulan taklit markalı mallar açısından maddi zararın varlığı yadsınamayacak ve mahkeme tarafından uygun bir tazminata hükmetmek gerekecektir⁶⁴. Zira Yargıtay kararları da bu yöndedir. Yargıtay bir kararında, *davanın gümrükte el konulan ürünlerin sahte ve taklit olduğu ileri*

⁶² "*Dava, maddi tazminat yönünden, 556 sayılı KHK'nın 66. maddesinde öngörülen kazanç kaybına yönelik olarak açılmıştır. ... Mahkemenin yaptırdığı incelemede bilirkişiler, davacının zararının olmadığı yolunda yorumlanabilecek herhangi bir görüş bildirmemişler, tam aksine, haksız rekabetin yarattığı olumsuzlukların kurşlandırılmış değerlerinin tespiti için tarafların ticari defterleri üzerinde ayrıntılı inceleme yapılması gerektiği belirtmişlerdir. Hal böyle olunca Mahkemece, davacının yoksun kalınan kazançta dair maddi tazminat isteminin açıklattırılması, bundan sonra ise, dosya içerisine gerekli belgeler getirilerek, gerektiğinde kayıtların incelenmesi gerekirken şirket merkezinde uzman bilirkişilere inceleme yaptırılarak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ve hatalı değerlendirme sonucu yazılı şekilde hüküm tesisi yerinde görülmediğinden kararın bu nedenle davacı yararına bozulması gerekmiştir.*", Yrg. 11. HD 07.03.2002 tarih, 2001/10185 E., 2002/2000 K.,www.kazanci.com (13 Temmuz 2009).

⁶³ "*Bunlardan biri seçildikten sonra, kural olarak bundan vazgeçip serbestçe diğer yönetime başvurulamaz.*", Yasaman, **Makaleler III**, s.5. Hesaplama yönteminin davacı tarafından yargılama esnasında değiştirilebileceği hakkında bkz. Arkan, **Marka Hukuku II**, s.245.

⁶⁴ "*Kanaatimce gümrüklerde el konulması halinde FİİLİ ZARARDAN ziyade YOKSUN KALINAN KAZANÇ söz konusudur.*", Pekdincer, "Taklit Mal Kavramı ve Gümrüklerde El Koyma", s.71.

sürülerek açıldığını, olaya ilişkin delillerin sunulduğunu ve gümrükteki söz konusu malların örneklerinin alıkonulduğunu, dava konusu ürünlerin gümrükten çekilmesi sebebiyle davanın konusuz kaldığı düşünülebilirse de, haksız rekabetin varlığı halinde malların imhası mümkün olmayacak, ancak maddi ve manevi tazminat davası açılmasının mümkün olabileceği bu açıdan red kararının yerinde olmadığını belirterek yerel mahkemenin kararını bozmuştur⁶⁵.

B. Manevi Tazminat

Maddi değerler dışında kalan, hukuk tarafından korunan manevi değerlere yapılan saldırı sonucunda oluşan eksilmeler, *manevi zarar* olarak nitelendirilir. Her ne kadar manevi zararların maddi olarak ölçülmesi mümkün olmasa da, bu eksikliğin birebir giderimi de mümkün olmadığından; zarar verenin malvarlığından alınan bir değer zarar görene verilerek hukuka aykırı durumun doğurduğu etkiler ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır. Manevi tazminat, esas olarak manevi zararın giderim şekli olarak ifade edilebilir. Manevi tazminat ile amaçlanan ise, zarar gören kişinin kişilik hak ve değerlerinde, isteği dışında ortaya çıkan manevi zararın giderimini sağlamaktır

Manevi tazminatın niteliği hakkında doktrinde farklı görüşler mevcuttur. Bu görüşler; tatmin görüşü, ceza görüşü ve telafi görüşüdür.

Tatmin görüşü, subjektif manevi zarar teorisine dayanır. Bu görüşe göre manevi tazminat olarak ödenen para, kişinin maruz kaldığı acı veya üzüntüyü dindirerek veya hiç olmazsa azaltarak gidermeye yarayan, bir tatmin duygusu meydana getirmektedir. Bu bakımdan ayırt etme gücüne sahip olmayan ve bilinç kaybına uğrayan gerçek kişiler ile tüzel kişilerin manevi tazminat talebi, tatmin görüşü ile açıklanamamaktadır⁶⁶.

Ceza görüşü; manevi tazminatın, cezalandırma işlevini yerine getirdiğini savunur. Buna göre zarar veren kişinin manevi tazminatı para olarak ödemesi, zarar verenin cezalandırılmasını sağlar. Subjektif manevi zarar teorisine dayanan ceza görüşü de, kusursuz sorumluluk halleri ile sigortacının ödediği manevi tazminat durumlarını açıklayamamaktadır⁶⁷.

⁶⁵ Yrg. 11. HD 11.11.2003 tarih, 2003/4347 E., 2003/10776 K., Karan ve Kılıç, s.464-465.

⁶⁶ **"Esasen manevi tazminat ne bir ceza ne de gerçek anlamda bir tazminattır... Manevi tazminat yukarıda da belirtildiği veçhile mağdurdan veya zarara uğrayanda bir huzur hissi, bir tatmin duygusu doğurmalıdır. Manevi tazminatta temel olan ana düşünce budur."** Yrg. 4. HD 16.06.1977 tarih, 1976/9690 E., 1977/7016 K., Ahmet M. Kılıçoğlu, "Manevi Tazminatın Hukuksal Niteliği", **Ankara Barosu Dergisi**, S.1-6, 1984, s.19.

⁶⁷ OĞUZMAN Kemal/ÖZ Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.2, İstanbul 2012, 9.Bası, s.245.

Telafi görüşünde, uğranılan manevi zararın aynen veya para ile gideriminin manevi tazminatın amacını oluşturduğu savunulur. Bu görüşe göre, zarar karşılığı kişiye ödenecek manevi tazminat hesaplanırken; zarar gören kişinin bu durum karşısında acı veya üzüntü hissedip hissetmediği dikkate alınmaz. Bu açıdan telafi görüşü, hem ayırt etme gücüne sahip olmayan ve bilinç kaybına uğrayan gerçek kişilerin hem de tüzel kişilerin manevi tazminat talebinde bulunmasına imkan vermektedir. Ayrıca telafi görüşü objektif bir görüş olması nedeniyle, subjektif nitelikte olan tatmin ve ceza görüşünden de ayrılır.

556 sayılı KHK'da manevi tazminata ilişkin özel bir düzenleme yer almamaktadır. Bu nedenle gümrüklerde el konulan taklit markalı mallar hakkındaki manevi tazminat taleplerinde BK ve TTK hükümleri uygulama alanı bulacaktır⁶⁸.

Manevi tazminat talebinde bulunabilmek için TBK m.58'de aranan; *Kişilik hakkının zedelenmesinden zarar gören, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat adı altında bir miktar para ödenmesini isteyebilir*⁶⁹ şartlarının gerçekleşmiş olması gerekmektedir. TTK m.56/1-e'de ise manevi tazminatın TBK m.58'de belirtilen şartların bulunması halinde verilebileceği düzenlenmiştir.

Yargıtay bir kararında; *gümrükte el konulup piyasaya sürülmeden imha edilen taklit markalı ürünler nedeniyle dahi, davacıların markasına tecavüz oluşturduğu ve davacılar yönünden manevi zararın gerçekleştiğinin kabulü ve manevi tazminata hükmedilmesi gerekirken; somut olayda, davalının gümrükte el konulan ve imha edilen taklit markalı ürünler dışında davacılar ait markanın taklidi olan ürünleri satmadığı ve gümrükte el konulan taklit markalı ürünlerin piyasaya sürülmeden imha edildiği, bu nedenle davacıların maddi ve manevi zararlarının oluşmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesinin yerinde olmadığı gerekçesiyle yerel mahkeme kararını bozmuştur*⁷⁰.

C. Zamanaşımı

556 sayılı KHK'nın 70 inci maddesinde açıkça belirtildiği üzere gümrüklerde el konulan taklit markalı mallar hakkındaki özel hukuka ilişkin talepler

⁶⁸ **"Ancak, anılan KHK'de manevi tazminata hangi koşullarda hükmedileceğine ilişkin bir açıklık bulunmamaktadır. Bu istemin, genel hükümler arasında yer alan BK'nın 49 ve TTK'nın 58/1-e maddeleri kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir."** Yrg. 11. HD 08.19.2007 tarih, 2006/9700 E., 2007/12510 K., www.kazanci.com (13 Temmuz 2009).

⁶⁹ Kusursuz sorumluluğu gerektiren hallerde kusur aranmaz.

⁷⁰ Yrg. 11. HD 05.02.2007 tarih, 2005/14416 E., 2007/1363 K., Noyan, s.815-816.

lerde, BK'daki zamanaşımına ilişkin hükümler uygulanacaktır. TBK'nın 72 inci maddesine göre "Tazminat istemi, zarar görenin zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak iki yılın ve her halde, fiilin işlendiği tarihten başlayarak on yılın geçmesiyle zamanaşımına uğrar. Ancak, tazminat ceza kanunlarının daha uzun bir zamanaşımı öngördüğü cezayı gerektiren bir fiilden doğmuşsa, bu zamanaşımı uygulanır.

Haksız fiil dolayısıyla zarar gören bakımından bir borç doğmuşsa zarar gören, haksız fiilden doğan tazminat istemi zamanaşımına uğramış olsa bile, her zaman bu borcu ifadan kaçınabilir". Maddede mehaz İsviçre Borçlar Kanunu m.60'a uygun olarak "fail" yerine "tazminat yükümlüsü" deyimini kullanılmıştır. Bu deyim, kusura dayanan sorumlulukta da, kusursuz sorumlulukta da uygulama imkanına sahiptir. Birden çok sorumlu varsa, her biri açısından kendisinin öğrenilme tarihi önem taşıyacaktır⁷¹.

D. Cezaya İlişkin Düzenlemeler

556 sayılı KHK'nın 61/A maddesinde belirtilen suçlardan dolayı cezaya hükmedilebilmesi için, markanın Türkiye'de tescilli olması gerekmektedir. Bu açık hüküm karşısında Türkiye'de tescilli olmayan markaların 556 sayılı KHK'nın ceza hükümleri ile korunması mümkün bulunmamaktadır. Bundan başka, bu maddede tanımlanan suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlıdır. 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu'na göre şikayete bağlı suçlar uzlaşmaya tabi olduğundan, bu suçlar da uzlaşmaya tabi suçlardandır⁷². Marka korumasından doğan hakları tecavüze uğrayan marka sahibi ile lisans hakkı sahibi şikayetçi olabilmektedir.

Tabiidir ki, lisans hakkı sahibinin şikayet hakkı sınırını tarafı olduğu lisans sözleşmesi belirleyecektir. Şikayet süresi 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 73 üncü maddesinde belirtildiği üzere, kural olarak, altı aydır⁷³.

556 sayılı KHK'nın 61/A maddesinde yer alan, markaya karşı işlenen suçlara ilişkin ceza hükümleri şunlardır:

⁷¹ OĞUZMAN Kemal/ÖZ Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.2, İstanbul 2012, 9.Bası, s.70 vd.

⁷² Sınai mülkiyet suçları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Serap Keskin Kızıroğlu, "Sınai Mülkiyet Suçları", **Fikri ve Sınai Haklarda İhlal Halleri ve Davaları**, İstanbul, 11 Ocak 2008, s.44-51; Önder Bayrak, "Uygulamada Fikri ve Sınai Haklar Suçlarının Soruşturulması ve Kovuşturulması", **Fikri ve Sınai Haklarda İhlal Halleri ve Davaları**, İstanbul, 11 Ocak 2008, s.52-58.

⁷³ 12.10.2004 tarih ve 25611 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış; -181 inci maddesi birinci fıkrası, 182 nci maddesi birinci fıkrası ile 184 üncü maddesi hariç- 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

a. Başkasına ait marka hakkına iktibas veya iltibas suretiyle tecavüz ederek mal veya hizmet üreten, satışa arz eden veya satan kişi bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

b. Marka koruması olan eşya veya ambalajı üzerine konulmuş marka koruması olduğunu belirten işareti yetkisi olmadan kaldıran kişi hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.

c. Yetkisi olmadığı halde başkasına ait marka hakkı üzerinde satmak, devretmek, kiralamak veya rehnetmek suretiyle tasarrufta bulunan kişi iki yıldan dört yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

Yukarıdaki anılan suçların bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, ayrıca bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. Eğer; üzerinde başkasının hak sahibi olduğu marka taklit edilerek üretilmiş malı satışa arz eden veya satan kişi söz konusu malı nereden temin ettiğini bildirir ve bu şekilde üretenlerin ortaya çıkarılmasını ve üretilmiş mallara elkonulmasını sağlarsa hakkında cezaya hükmolunmaz⁷⁴.

Kaynakça

- Alıca, Türkyay. "Markanın Hukuki ve Cezai Koruması". **Fikri ve Sınai Haklarda İhlal Halleri ve Davaları**. İstanbul, 11 Ocak 2008, s.37-41.
- Anlar, Selen. "Pazarlamada Taklit Ürünler ve Bir Uygulama", **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Marmara Üniversitesi SBE, 2005.
- Arıkan, Ayşe Saadet. "Fikrî ve Sinaî Haklar Kapsamındaki Taklit ve Korsan Malların Gümrüklerde Geçici Olarak Durdurulması". **Marmara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Enstitüsü Avrupa Araştırmaları Dergisi Gümrük Birliği Çerçevesinde Türkiye'de Fikrî ve Sinaî Hakların Korunması -Özel Sayı-**, C.4, S.1-2, 1995/1996, s.143-168.
- Arıkan, Serdar. "Fikrî Hakların Etkin Korunması Alanındaki Mevcut Eksiklikler Çözüm Önerileri ve Türkiye'deki Durum". **Legal Fikrî ve Sınai Haklar Dergisi**. C.1, S.2, Y.2005, s.355-384.

⁷⁴ "5833 sayılı Yasayla değişik 61/A maddesinin son güncel haliyse gerek suç fiillerinin kapsam ve tespitindeki belirgin daralma, gerek tayin edilen cezanın miktarındaki azalma, gerekse son fıkrada öngörülen etkin pişmanlık hükmü itibariyle etkin bir cezai koruma sağlamamaktadır. Ayrıca, 556 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 ve 61. maddeleri cezai korumanın kaynağı olmaktan çıkmakla hem suçu, hem de cezayı düzenleyen ceza normuna dönüşen 61/A maddesinin TRIPS'in 61. madde hükmü gereğini karşılayacağı da şüphelidir.", Ayla Oktar, "İptal Kararı ve Yeni Düzenleme Işığında Özel Hukuk Korumasının Yeni İşlevi ve Etkinliği", **01.01.2009 Tarihi İtibariyle Sinaî Mülkiyet Hukukunda Geline Son Durum**, İstanbul, 7 Şubat 2009, s.75.

- Arkan, Serdar ve Türkay Alıca. "Marka Hukuku Uygulaması", **Hukuk Merceği 7 Konferans ve Paneller**. Ankara, 28 Nisan 2005 – 06 Ekim 2006, s.261-331.
- Arkan, Sabih. **Ticarî İşletme Hukuku**. Onüçüncü Baskı. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2009. (Ticarî İşletme Hukuku).
- Arkan, Sabih. "5833 Sayılı Kanun ile 556 Sayılı KHK'da Yapılan Değişiklikler". **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**. C.XXV, S.1, Mart 2009, s.5-11. (5833 Sayılı Kanun ile).
- Arseven, Haydar. **Nazarî ve Tatbikî Alâmeti Farika Hukuku**. İstanbul: İsmail Akgün Matbaası, 1951.
- Aslan, İ. Yılmaz. **Rekabet Hukuku Teori-Uygulama-Mevzuat**. 4. Baskı. Ankara: Ekin Kitabevi, 2007.
- Ateş, Mustafa. "Taklit ve Korsan Malların Uluslararası Ticareti: GATT-TRIPS Anlaşmasının Bu Ticaretin Önlenmesine İlişkin Hükümleri". **FMR Ankara Barosu Fikrî Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi**. C.3, S.2003/1, Y.3, 2003, s.13-64.
- Ayoğlu, Tolga. "Anayasa Mahkemesi'nin 556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 9 ve 61. Maddelerinin Bazı Bentlerinin İptaline İlişkin 3.1.2008 Tarihli Kararı Üzerine Düşünceler". **FMR Ankara Barosu Fikrî Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi**. C.8, S.2008/4, Y.8, 2008, s.23-37.
- Çağlar, Hayrettin. "556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de 28.01.2009 Tarihinde Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir Değerlendirme". **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi -Yrd. Doç. Dr. İbrahim Ongün'e Armağan-**. C.XI, S.1-2, Haziran – Aralık 2007, s.97-112.
- Çolak,Uğur: **Türk Marka Hukuku**,İstanbul 2012.
- Dirikkan, Hanife. **Tanınmış Markanın Korunması**. Ankara: Seçkin, 2003.
- Erem, Turgut S.. **Ticaret Hukuku Prensipleri Cilt I Ticarî İşletme**. Dördüncü Baskı. İstanbul: Hilâl Matbaacılık Koll. Şti., 1971.
- Fırlar, F. Belma Güneri. "Günümüzde Marka ve Konumunun Belirlenmesi". **Pazarlama Dünyası Dergisi**. S.81, Y.14, Mayıs – Haziran 2000, s.20-23.
- Güneş, İlhami. **Uygulamada Sınaî Mülkiyet Hakları ve Cezaî Koruma**. İzmir: Turhan Kitabevi, 2007.
- Hirsch, Ernst E.. **Ticaret Hukuku Dersleri Cild 1 Genel Prensipler – Ticarî İşletme**. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1939.

- Hoca, Ahmet, Özlem Soysanlı ve Hakan Diren Polatsoy. "4458 sayılı Gümrük Kanununun 5911 sayılı Kanun ile Değiştirilen Maddeleri ve Gereçekleri". **Gümrükte Uzman Görüş**. S.23, Y.9, Ekim-Ocak 2010, s.16-29.
- Karan, Hakan ve Mehmet Kılıç. **Markaların Korunması 556 sayılı KHK Şerhi ve İlgili Mevzuat**. Ankara: Turhan Kitabevi, 2004.
- Kaya, Arslan. **Marka Hukuku**. İstanbul: Arıkan Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti., 2006.
- Noyan, Erdal. **Marka Hukuku**. Ankara: Adalet Yayınevi, 2009.
- Oğuzman, M. Kemal ve Nami Barlas. **Medenî Hukuk**. 14. Bası. İstanbul: Arıkan Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti., 2007.
- Oğuzman, M. Kemal ve Turgut ÖZ: **Borçlar Hukuku**, Genel Hükümler, C.2, 9. Bası, İstanbul 2012.
- Öçal, Akar. **Türk Hukukunda Markaların Himayesi (İsviçre ve Fransız Hukuklarıyla Mukayeseli Olarak)**. Ankara: Sevinç Matbaası, 1967.
- Özen, Mustafa. "Marka Hakkına Karşı İşlenen Suçlar ve Yaptırımları". **FMR Ankara Barosu Fikrî Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi**. C.9, S.2009/2, Y.9, 2009, s.53-76.
- Pekdiğer, Tamer. "Taklit Mal Kavramı ve Gümrüklerde El Koyma". **The Brand Age**. S.14, Y.2, Mart 2010, s.70-71. ("Taklit Mal Kavramı ve Gümrüklerde El Koyma").
- Poroy, Reha. **Ticarî İşletme Hukuku**. 3. Bası. İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1983.
- Poroy, Reha ve Hamdi Yasaman. **Ticari İşletme Hukuku**. Genişletilmiş ve Güncelleştirilmiş 13. Bası. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010.
- PricewaterhouseCoopers. **Marka Koruma Grubu Raporu**. İstanbul, 2002.
- Suluk, Cahit ve Ali Orhan. **Uygulamalı Fikri Mülkiyet Hukuku C.II**. İstanbul: Arıkan, 2005.
- Şanal, Osman. "Marka Hakkına Tecavüz". **Legal Fikrî ve Sınai Haklar Dergisi**. C.1, S.2, Y.2005, s.409-421. ("Marka Hakkına Tecavüz").
- Şanal, Osman. **İçtihatlı Açıklamalı Markalarda Hükümsüzlük Davaları**. 2. Bası. Ankara: Adalet Yayınevi, 2006. (Hükümsüzlük Davaları).
- Taylan, Esin Çamlıbel. **Marka Hakkının Kullanımıyla Paralel İthalatın Önlenmesi**. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2001. (Paralel İthalatın Önlenmesi).
- Tekil, Fahiman. **Ticari İşletme Hukuku**. 3. Bası. İstanbul: Tekil Müşavirlik ve Yayıncılık Ltd., 1997.

- Tekinalp, Ünal. **Fikrî Mülkiyet Hukuku**. Dördüncü Bası. İstanbul: Arıkan Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti., 2005. (Fikrî Mülkiyet Hukuku).
- Uğur, Hüsamettin. "Anayasa Mahkemesinin İptal Kararları ve 5833 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Sonrasında 556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında KHK Kapsamındaki Suçlar". **Terazi Aylık Hukuk Dergisi**. S.31, Y.4, Mart 2009, s.99-113.
- Usta, Songül. "Markanın Devri ve Haczi", **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Marmara Üniversitesi SBE, 2005.
- Uzunallı, Sevilay: **Markanın Korunmasının Kapsamı ve Tazminat Talebi**, Ankara 2012.
- Ülgen, Hüseyin, Ömer Teoman, Mehmet Helvacı, Abuzer Kendigelen, Arslan Kaya, N. Füsün Nomer Ertan. **Ticari İşletme Hukuku**. Birinci Basıdan İkinci (Tıpkı) Bası. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2008.
- Yasaman, Hamdi, Sıtkı Anlam Altay, Tolga Ayoğlu, Fülürya Yusifoğlu ve Sinan Yüksel. **Marka Hukuku 556 Sayılı KHK Şerhi Cilt I**. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2004. (Marka Hukuku I).
- Yasaman, Hamdi. **Marka Hukuku ile İlgili Makaleler Hukukî Mütalâalar Bilirkişi Raporları**. İstanbul: Beta Basım A.Ş., 2003. (Makaleler I).
- Yasaman, Hamdi. **Marka Hukuku ile İlgili Makaleler Hukukî Mütalâalar Bilirkişi Raporları II**. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2005. (Makaleler II).
- Yılmaz, A. Lerzan. **Marka Olabilecek İşaretler ve Mutlak Tescil Engelleri**. İstanbul:Beta Basım A.Ş., 2008.
- Yurtseven, Tuna. "Fikri Mülkiyet Haklarının Korunmasında Avrupa Birliği Komisyonunun Yeni Girişimi (I)". **Rekabet Haber Bülteni**. S.6, 20 Aralık 2004, s.15-16.
- www.abgs.gov.tr, 30 Mart 2010.
- <http://emsal.yargitay.gov.tr/VeriBankasiIstemciWeb/>, 6-7 Haziran 2010.
- www.kazanci.com, 13 Temmuz 2009.